

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ, ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ГЛУХИХ ДІТЕЙ

Ігор ВИПАСНЯК

Прикарпатський університет імені Василя Стефаника

Вступ. Соціальне життя людей розвиває загальні потреби, які ніби то стоять над особистими, регулюють детермінують їх розвиток, формують нові. Інтеграція неповносправних дітей в суспільні процеси можлива тільки за умов певного рівня їх соціалізації, підготовки до спільного життя разом із іншими членами суспільства, об'єднання в групи для спільної діяльності в тій чи іншій галузі, адаптація до умов життя, які постійно змінюються, тощо[4].

Відомо, що фізична культура і спорт відносяться до соціальних видів діяльності, які дозволяють задовольнити потреби людей у фізичному вдосконаленні, у формуванні фонду рухових умінь і навичок, в оздоровленні, реабілітації, раціональному використанні вільного часу [4]. Необхідність і прагнення людей, в тому числі і неповносправних, задовольнити свої потреби в руховій діяльності складає одну із основних рушійних сил, яка визначає вплив фізичної культури і спорту на процеси соціалізації особистості [2,3].

На сучасному етапі розвитку суспільства дуже гостро постає проблема соціалізації дітей з різноманітними вадами у розвитку, в тому числі із порушеннями слуху [5]. Багаторічна практика роботи вітчизняних та іноземних спеціалістів з неповносправними дітьми свідчить про те, що одним з найкращих діючих засобів реабілітації даного контингенту є фізичні вправи [2]. У зв'язку з цим наукове обґрунтування системи фізичного виховання неповносправних дітей набуває важливого значення і у комплексі з іншими засобами та методами здатна забезпечити їх професійну і соціальну адаптацію. Для вирішення цих питань, очевидно важливо звернути увагу на розробку ефективних заходів щодо: зміцнення соматичного здоров'я, покращення психофізичного стану, удосконалення рухових здібностей, посилення імунобіологічних властивостей організму, формування стійкої мотивації до систематичних занять фізичними вправами, відновлення здатності до трудового та професійного навчання, як передумови соціально корисної та трудової діяльності [1].

Порушення функцій одного чи декількох аналізаторів у дитини створює специфічні проблеми як соціальної так і трудової адаптації, які в значній мірі можуть бути вирішені в процесі рухової діяльності.

Метою нашого дослідження було вивчення впливу фізичної культури і спорту на соціальну інтеграцію глухих дітей.

Методи і організація дослідження. Дослідження проводилось на базі спеціалізованої школи-інтернату для глухих дітей в м. Калуш, Івано-Франківської області. В дослідженні взяли участь 67 учнів даної школи віком 13-17 років, з них 39 хлопчиків і 28 дівчат.

Всі діти були оглянуті медичною комісією в складі педіатра, невропатолога і хірурга. Згідно з медичним висновком комісії, всі діти були визнані практично глухими. З них 82% мали набуту глухоту внаслідок захворювань і травм, які вони перенесли в ранньому дитинстві.

Для досягнення поставленої мети користувались соціологічним методом – анкетуванням. Нами була розроблена спеціальна анкета, яка складалась із 3-х частин: ввідної, основної, демографічної і включала в себе 19 питань відкритого типу.

Результати дослідження та їх обговорення. За допомогою анкетування ми з'ясували відношення глухих дітей до соціальної значущості фізичної культури. На запитання: "Чи є фізична культура необхідним елементом загальної культури учня?"- 73,2% опитаних дітей високо оцінюють соціальну цінність фізичної культури, вважаючи її одним із найважливіших елементів загальної культури людини. Проте 26,8 % учнів мали труднощі щодо визначення соціальної ролі фізичної культури в формуванні особистості людини. На наш погляд, таке положення насамперед характеризує низьку інформованість учнів про соціальну значимість фізичної культури.

Значну увагу спеціалістів у галузі реабілітації неповносправних привертає проблема спортивно-оздоровчої активності глухих дітей та їх соціальної адаптації на основі застосування фізичних вправ та спорту. Саме різноманітна спортивна діяльність забезпечує той безпосередній зв'язок дітей з оточуючим світом, який лежить в основі розвитку їх комунікативних здібностей та організму в цілому [3]. Рухова активність – це один із шляхів до вдосконалення біосоціальної природи людини. В той же час її ефективність залежить як від кількісних так і якісних характеристик, величини затраченого часу, систематичності занять, мотивації глухих дітей до цього виду соціальної діяльності.

Для того, щоб отримати достовірне уявлення про рівень спортивно-рухової активності глухих дітей ми проаналізували показники щодо систематичності занять. Отримані дані свідчать про те, що 21,8% опитаних глухих учнів систематично займаються різними видами фізичних вправ, (найчастіше спортивними іграми), 50,1% від випадку до випадку, 28,1% нехтують фізичними вправами у вільний від навчання час.

Дані соціологічних досліджень свідчать, що відношення глухих учнів до спортивно-рухової діяльності в більшості випадків визначається характером інтересів і мотивацією [4]. На наш погляд, рівень сформованості інтересів і мотивів виступає як один із провідних показників особистісної фізичної культури глухих дітей. Наявність інтересу викликає бажання діяти, формує мотиви поведінки і потребу реалізації їх на практиці.

Щоб визначити зміст мотивації глухих школярів до різних видів занять фізичними вправами, в анкету було включено наступне питання: "Чому Ви займаєтесь фізичними вправами?". З'ясувалось, що більшість респондентів 36,2 % - використовують фізичні вправи з метою досягнення високого рівня фізичного стану, 30,3% - прагнуть сформувати гарну статуру тіла, 24,3 % - намагаються покращити емоційний стан, 2,6% - наслідують приклад інших, а 6.6 % бажають випробувати свої сили.

Результати відповідей на запитання: "Яким формам спортивно-рухової активності Ви надаєте перевагу?" наведені в таблиці 1.

Результати свідчать про дуже низький рівень зацікавленості глухих дітей до спортивних і оздоровчих заходів, які проводяться у спеціальній школі. Очевидно організаторам масової спортивно – оздоровчої роботи потрібно використовувати різні інноваційні форми та відмовитися від шаблонних заходів. Адже глухим дітям потрібно, в першу чергу, довести право на активне життя у суспільстві. На нашу думку, найбільш значення може мати спільна спортивно-рухова діяльність глухих і тих, хто чує нормально [3].

Таблиця 1

Популярність форм спортивно-оздоровчої діяльності серед глухих дітей

№	Форми спортивно-оздоровчої діяльності	Кількість респондентів, %
1	Клуби по спортивних інтересах	17,4
2	Самостійні заняття	20,9
3	Заняття в спортивних секціях	32,1
4	Прогулянки, ігри, купання	25,8
5	Масові спортивно-оздоровчі заходи	0,7
6	Без відповіді	3,1

Значна частина опитаних глухих дітей позитивно відноситься до платних фізкультурно-оздоровчих послуг. Найбільшу популярність серед глухих учнів мають масажні процедури – 42,5%, плавання – 25,8%, відвідування сауни – 22,3%, атлетична гімнастика – 9,4%.

В ході дослідження ми намагались з'ясувати не тільки те, що спонукає глухих дітей активно займатися спортивно – оздоровчою діяльністю, але й причини, що стоять на заваді. Такі дані подані в таблиці 2.

Таблиця 2

Причини, які перешкоджають глухим дітям займатися спортивно-оздоровчою діяльністю

№	Причини	Кількість респондентів, %
1	Відсутність інвентаря, обладнання	36,2
2	Дефіцит вільного часу	27,4
3	Відсутність спеціальних знань	12,8
4	Відчуваю себе здоровим, тому і не займаюсь	7,1
5	Немає умов	16,5

Як видно з таблиці 2 для більшості глухих дітей основною причиною, яка перешкоджає їм займатися спортивно - оздоровчою діяльністю є відсутність інвентарю і обладнання, а це свідчить про погане матеріальне забезпечення спеціальних шкіл. Важливою причиною є також дефіцит часу, що вказує на переобтяженість навчальних програм.

Висновок. Таким чином, аналіз результатів анкетування глухих дітей виявив, що для більшості з них фізична культура є важливим чинником особистісної культури. Встановлено, що фізичні вправи і спорт підвищують у глухих дітей впевненість у своїх силах та оптимізм. Серед дітей які мають високий рівень мотивації до занять фізичними вправами більше енергійних, цілеспрямованих, здатних повести за собою колектив. На їх думку заняття фізичною культурою сприяють раціональному використанню добового бюджету часу, дозволяють активно включатися в інші види діяльності і реалізовувати свої сили. Отже, специфічні фактори, які притаманні спортивно - оздоровчій діяльності і її загальна доступність можуть стати ефективним засобом підвищення соціальної активності глухої молоді. Завдання педагогів – сформувати у глухих дітей стійку потребу та високий рівень мотивації до цього виду соціальної діяльності.

Література

1. Байкіна Н.Г., Крет Я.В. *Основы инвалидного спорта*. – Запорожье, 2002. – 58 с.
2. Выпасняк І.П. *Мотиви та інтереси глухих дітей щодо виконання фізичних вправ // Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні. Збірник наукових праць*. – Рівне, 2003. – Вип.3. – Ч.2. – С. 11–113.
3. Колишкін О. *Корекція рухових порушень дітей із вадами слуху та їх соціальна адаптація // Молода спортивна наука України*. – Львів.: ЛДДФК, 2002. – Вип. 6. – Т.2. – С. 455 – 457.
4. Лубышева Л.И. *Социология физической культуры и спорта: Учеб. пособие*. – М.: "Академия", 2001. – 240 с.
5. Флейчук О. *Оцінка фізичної та розумової працездатності глухих дітей // Наука і спорт: взгляд в III тысячелетие: Сб. ст. Межд. науч. конф. студ.* – К., 1999. – С. 109 – 111.

PHYSICAL CULTURE AND SPORTS AS A FORM OF SOCIALIGATION OF THE DEAF CHILDREN

Igor VYPASNYAK

Pecarpathian University of Vasyl Stefanyk

Annotation. In the article analyzed the exploring about the role of physical culture and sports in the life of deaf children. Establish relation of deaf children to this kind of social activities, determined degree of popularity between it a different forms sport and health-improvement activities, determined motivation-valuable aspects.

Keywords: sports-moving activity, deaf children, and social integration.

ВПЛИВ ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ НА СТАН ЗДОРОВ'Я ПІДЛІТКІВ З ІНСУЛІНАЛЕЖНОЮ ФОРМОЮ ЦУКРОВОГО ДІАБЕТУ

Вікулова ОЛЕСЯ

Національний університет фізичного виховання та спорту України

Актуальність. На сьогодні цукровий діабет у більшості країн світу є складною медичною проблемою. Це обумовлено, насамперед, великою кількістю людей, які страждають на це захворювання.

У світі понад 150 млн. хворих на цукровий діабет, в Україні – більше 2 млн., з них щорічно виділено роблять ін'єкції інсуліну. За останні 10 років кількість хворих на цукровий діабет зросла на 10 відсотків. Це спонукало Всесвітню Організацію Охорони здоров'я (ВООЗ) визнати цукровий діабет як епідемію неінфекційного походження.